
Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs



Släktforskarförening

Medlemstidning för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening

Nr 3 - 2017



Gamla Båsenberga från tiden kring förra sekelskiftet. Bildkälla: Båsenberga Hotell och Konferens. Läs vidare på sid. 4

Innehåll

Ordförandespalten	2
Brevet som aldrig postades	3
Bildkvalité	3
Ett männisöode	4
Hällbybrunns hembygdsförening	5
Kalendarium	6
Långväga släktbesök i Strängnäs.....	8
En kliché	9
Mitt släktmöte.....	10
Nya böcker till lokalen i Eskilstuna	11
Kulturdagen i Strängnäs.....	12
Rapport från Förbundets riksstämma i Halmstad den 25 augusti.....	13
Också ett sätt att skriva släktbok på.....	14
Nya medlemmar.....	15
Nils Gustaf och märket	16
Soldatregistret uppdaterat	17
Wahrendorff, Styckebruket och deras fartyg.....	19
Inbjudan till Höstmöte	20

Ordförandespalten

Ytterligare en sommar lider mot sitt slut. För många innebär sommaren att släktforskningen läggs åt sidan eftersom det finns andra intressen som lockar, sol, bad, sommarstuga, båt m.m. För vår del har det blivit en fin resa med bil till Lappland där vi sett många fina vyer.

I styrelsen har vi fortsatt fokus på ekonomin. Huvudspåret, om uttrycket tillåts, är att göra oss av med lokalen i Eskilstuna. I så fall får vi köra kurserna i respektive studieförbunds lokaler. Öppet hus, möten mm får vi ha i Eskilskällans lokaler. Diskussioner med Stadsarkivet/Eskilskällan pågår, där vi som motprestation skall ställa upp mer och hjälpa "allmänheten" med släktforskarfrågor. Vi har bara börjat diskussionerna ännu så vi får se var vi landar så småningom.

Diskussioner om att lämna SVAR fritt pågår som ni kanske har hört. Ärendet ligger nu på Regeringens/Riksdagens bord. Jag tror nog att det blir gratis så småningom eftersom vår Kulturminister är en stark företrädare för att lämna SVAR fritt.

I slutet av augusti var det släktforskar dagar i Halmstad. Ett tips till de som inte kunde eller ville ta sig till Halmstad är att Kunskapskanalen i TV brukar sända de mest intressanta föredragen några veckor i efterhand, så håll ögonen öppna om ni vill höra några av föredragen.

Vi behöver fler som hjälper till i föreningen med t.ex. att anordna olika aktiviteter såsom föredrag, resor, tematräffar m.m. Är ni intresserade av att hjälpa till så hör gärna av er till någon i styrelsen.



Kjell Ivarsson
Ordförande



Eskilstuna – Strängnäs Släktforskarförening

Föreningslokal Eskilstuna

Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna
016-12 21 47, essf@telia.com

Föreningslokal i Strängnäs

c/o Studieförbundet
Källgatan 3 A
645 31 Strängnäs



Medlemskap

Medlemsavgift	200.-/år
Familjemedlem	100.-/år
Ungdom upp till 23 år	25.-/år

Bankgiro

805-3431

Styrelse

Ordförande Kjell Ivarsson	016-12 35 91
Vice ordf. Ove Jansson	070-304 38 12
Sekreterare Iris Rehnholm	016-51 24 97
Kassör Christer Ståhl	0159-315 64
Ledamot Eskil Ward	0152-183 45
Ledamot Hans Liljenstolpe	0152-201 78
Ledamot Göran Olofsson	016-916 48

Kommittéansvariga

Se hemsidan www.essf.se

Revisorer

Britt-Marie Andersson	016-940 03
Marie Cypriansen	016-14 59 18

Valberedning

Sammanställande	
Ulla-Britt Svensson	016-12 10 29

Webbmater

vakant

Se mer information på vår hemsida
www.essf.se

Anbudet

Ansv. utgivare Kjell Ivarsson

Redaktion

Sven Kullman (ansvarig)	016-12 62 87
sven.kullman@telia.com	
Åke Ellin	0152-432 60
Kerstin Mathisen	070-292 41 44
Lena Sundin Andersson	073-615 53 57
Gunilla Thörne	0152-186 63

Teknisk redaktör

HåkanOlle Larsson	016-35 00 35
reproconsult@telia.com	

Önskar du kontakta någon av skribenterna i detta nummer, hör av dig till redaktionen.

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under förutsättning att källan och författaren anges.

Brevet som aldrig postades

För inte så länge sedan hittade jag i min brevsamling detta frankerade kuvert, utan adressat. Det innehöll dock ett kort brev från min faster. Det var ställt till min då 3½ år gamla syster och skrivet med blyerts. Sjuonio år efter att det skrevs kunde jag överlämna det till min syster och det löd:

Spenshult d. 19/11 -45

Kära, kära Inga-Lisa!

Faster Ingegerd blev så glad när hon fick blommorna från dig. Hon ligger nu och tittar på dem och säger, att de äro så vackra. Men faster Ingegerd är så trött så trött och måste ligga i sängen hela dagen fastän hon helst skulle vilja gå på Skansen med dig och åka i rulltrapporna. Hoppas du får gå dit ibland ändå, fastän Faster inte kan följa med dig.

Hälsa Mamma, Pappa och Lillebror och en stor kram till dig själv från

Faster Ingegerd



Detta kan ha varit det sista hon skrev, för hon dog i tuberkulos samma dag. Hon var gudmor till min syster som hon var mycket förtjust i, hade inga egna barn och visste att hon inom kort skulle dö. Jag tycker man känner hennes ansträngning att skriva brevet och klistra på frimärket på kuvertet - men adressen mäktade hon inte skriva.

Sven Kullman

Bildkvalité

Tänk på att även om bilderna ser bra ut på skärmen, är det inte säkert att de blir lika bra i tidningen, då tryckeriet behöver ha högre kvalité på bilden

För att bilder i tidningen ska bli bra, bör dessa krav uppfyllas.

- Upplösning på minst 240 dpi
- Format på filen ska vara "jpg" eller "tiff".

Har du en modern digitalkamera och ställer in kameran med **hög bildkvalité** så blir det oftast tillräckligt bra kvalité.

Observera, skicka bilderna som separata jpg-filer till redaktionen, inte inmonterade i word-dokumentet.

Redaktionen



Ett människoöde

Min farfars mormor, mamsell Carolina Albertina Kumlin, födde i Arboga stadsförvaltning år 1842 en oäkta son vid namn Per Albert. Modern var trolovad med skräddare Widlund som blev pojken fadersfigur i ca 8 år. Denne Widlund var en vidlyftig person som var i delo med rättvisan vid ett otal tillfällen. Då paret förhållande tog slut gifte sig Carolina Albertina med en annan skräddare, skräddare Larsson i Arboga. Per Albert var då 10 år gammal.

När jag hittade Per Albert i Stockholm 1890 med "titeln" fånge blev jag väldigt nyfiken på vad han hade gjort sig skyldig till och började forska i hans liv och leverne.

Jag har funnit att han redan 1856, vid 14 års ålder, kom i delo med lagen.

"År 1856 dömde Rådhusrätten i Arboga tre personer för sönderhuggande av annan mans farkost. Två av dessa personer, en krukmakarlärling och en bleckslagarlärling dömdes till 7 respektive 4 dagars fängelse vid vatten och bröd, medan den tredje gärningsmannen, den minderårige gossen Per Albert dömdes att vid Rådhusdörren med ris agas av fader eller moder i närvaro av en stadsbetjänt. Risstraffet avskaffades 1855 men rådmännen i Arboga var fiffiga och hittade ett kryphål genom att låta en förälder verkställa straffet. (Källa: Årsbok 2001, Arboga minne)

Per Albert växte upp och fick lära sig skrädaryrket men kunde inte få sin försörjning som skräddare. Efter att han flyttat till Stockholm hittade jag honom i Sveriges befolkning 1890 titulerad fånge.

Nu blev jag nyfiken, vad hade han gjort sig skyldig till i Stockholm?

Vid ett besök på Stockholms stadsarkiv hittade jag honom på Vaxholms fästning år 1878 Han hade blivit varnad flera gånger innan de tog honom för lösdriveri. (S.k. försvarslös) Han hade bl.a. suttit i häkte för fylleri på vatten och bröd eftersom han inte kunde betala fylleriböterna.

Andra gången, år 1879, blev han dömd till "allmänt arbete" under 9 månader. Han hade då bedömts av läkare som arbetsför. Därefter hade han anmält sig själv som försvarslös och "på egen begäran häktad".

I Folkräkningen år 1880 till 1910 står han som "efterförde fångar" i Klara och Katarina församlingar i Stockholm.

Han flyttade 1910 från Klara församling i Stockholm till Vårdanstalten Båsenberga i Västra Vingåker, Sörmland. Jag antar att han flyttade till Vingåker p.g.a. att han hade halv-syskon där, modern och styvfadern var döda före 1910.

På Båsenberga levde han sina sista 15 år och var då befriad från arbete.

Per Albert dog 1925-12-16 på Båsenberga. Dödsorsak: Ålderdom, 83 år gammal.

Lena Sundin Andersson



Vaxholms fästning (Foto Vaxholms Kastells galleri)

Hällbybrunns Hembygdsförening vill vara till hjälp för dig som släktforskar



Klubbhuset i Hällbybrunn

Hällbybrunns Hembygdsförening startades av några eldsjälar år 1985. De har lagt grunden och på många sätt bidragit till den väl fungerande förening som vi har idag. Det finns mycket av intresse att tillgå för dig som släktforskar.

Föreningen ger varje år ut en Krönika där vi försöker belysa både nutid och dåtid. Några av föreningens medlemmar har under åren forskat och kunnat ge ut tre mer innehållsrika skrifter gällande Hällbybrunn med omnejd. De är:

- Hällbybrunn Torshälla socken forntid nutid, (1986)
- Hällby genom tiderna, (1993)
- Folket i Hällby genom tiderna, (1994)

Alla tre skrifterna bör vara av stort intresse för släktforskare, forskningen gäller inte bara de människor som levde förr. Av lika stor vikt är också miljön och de villkor man levde under.

Föreningen har en studiecirkelcirkel där huvuduppgiften är att dokumentera Hällbybrunns fastighetsbestånd från förr till nu - vilka som ägt fastigheterna, vilka som bott där, vilket är de byggdes och varifrån de avstyckades.

En del av de äldre fastigheterna har en intakt exteriör medan andra är renoverade eller tillbyggda. Många är tyvärr rivna med ny bebyggelse på tomten. Vi har fotat det aktuella läget och där skillnaderna är stora söker vi efter gamla foton. Allt är insatt i pärmar och främst är det väl nuvarande ägare som är intresserade men även släktforskare med anknytning till Hällby kan säkert hitta mycket av värde.

En familj har skänkt föreningen pärmar där mor, dotter

och son har sparat tidningsurklipp, från slutet av 1940-talet till nutid, över i princip allt om Hällby. Pärmarna har verkligen blivit populära och släktforskare kan säkert hitta "guld-korn".

Vi har "Öppet Hus" första lördagen i månaden från oktober till april. Vid många tillfällen har äldre hällbybor berättat om "sitt Hällby" och även om minnen som berättats av föräldrar eller andra personer.

Vi har också andra aktiviteter i syfte att stärka gemenskapen för boende i Hällby: Hembygdsvandringar, Gökotta, Nationaldagsfirande, Midsommarfirande. Vi har aktiviteter på Sörmlandsgården en lördag i juli, vi firar Hembygdens dag med Friluftsgudstjänst en söndag i augusti, vi har haft Vår- och Höstmarknader och Loppis.

I Hembygdsstugan finns en hel del inventarier från förr, bland annat från en butik i Hällby, Erland Erikssons Livs, som stängde 1966. Alla nämnda skrifter och all dokumentation finns tillgänglig och vi har också foton och kartor över Hällby med omnejd.

Du som släktforskar - tveka inte att ta kontakt med oss om du har några frågor och vill du komma på besök är du hjärtligt välkommen. Vi hjälper dig så gott vi kan och det vi inte vet försöker vi ta rätt på.

**Styrelsen för Hällbybrunns Hembygdsförening gm.
Inger Johansson**

KALENDARIUM ESSF HÖSTEN 2017

OBS! Se också vår hemsida <http://www.essf.se/kalendarium> och mailutskick från styrelsen för eventuella ändringar.

Öppettider lokalerna hösten 2017

Plats/Lokal	Veckodag	Klockan	Första öppetdag	Sista öppetdag	Anmärkning
Strängnäs	Onsdag	18:00 - 21:00	30 aug	6 dec	Samt alla onsdagar däremellan
Strängnäs	Onsdag	14:00 - 21:00			Öppet 5 onsdagar: 30 aug, 20 sep, 18 okt, 15 nov och 6 dec.
Strängnäs	Söndag	15:00 - 18:00			Öppet 3 söndagar: 17 sep, 15 okt och 19 nov.
Eskilstuna	Tisdag	13:00 - 17:00	29 aug	5 dec	Samt alla tisdagar däremellan
Eskilstuna	Tisdag	13:00 - 20:00			Öppet 3 tisdagar: 19 sep, 17 okt och 14 nov
Eskilstuna	Söndag	15:00 - 18:00			Öppet 3 söndagar: 24 sep, 22 okt och 19 nov.

Program för aktiviteter i Strängnäs hösten 2017.

Lokalen Strängnäs: Studieförbundet Källgatan 3 B

Tema-träffar	Tid	Ämne	Plats
Tisdag 19 sept	14.00-16.00	Tema Bok Aina Larson berättar om hur hon gjort sin släktbok.	Datasalen
Tisdag 19 sept	18.00-20.00	Tema Bok Aina Larson berättar om hur hon gjort sin släktbok.	Jägarsalen
Tisdag 3 okt	18.00 - 20.00	Tema: Släktforskningsprogram. Min släkt, Lillemor Spoong. Holger, Inggård Jensen	Lokalen Jägarsalen
Tisdag 10 okt	18.00 - 20.00	Tema: Släktforskningsprogram. Disgen, Kerstin Nilsson	Lokalen Jägarsalen
Tisdag 17 okt	14.00 - 16.00	Tyda handskrift. Gunilla Thörne m.fl.	Datasalen entréplanet
Tisdag 14 nov	14.00 - 16.00	Ej klart med ämne och ansvarig. Lokalen bokad.	Datasalen entréplanet
Tisdag 21 nov	18.00 - 20.00	Tyda handskrift. Gunilla Thörne m.fl.	Lokalen Jägarsalen

Berättar-kvällar	Tid	Ämne	Plats
Tisdag 26 sept	18.00 - 20.00	Öländska öden: Om stöld, mord, brand, pest, storm, dravis, kättja och lönskaläge. Åke Ellin berättar	Lokalen Jägarsalen
Tisdag 24 okt	18.00 - 20.00	Hur ett allvarligt brott kan leda till utnämning till riddare. Lars-Erik Pettersson berättar	Lokalen Jägarsalen
Tisdag 7 nov	18.00 - 20.00	Lite axplock ur min släktrörika. Ulf Lindén berättar om kungar, präster, kaptener och annat smått och gott.	Lokalen Jägarsalen

Föredrag	Tid	Ämne	Plats
Tisdag 28 nov	18.00 - 20.00	Släkten Widengren Kerstin Nilsson berättar.	Lokalen Jägarsalen
Torsdag 21 sept	18.30- 20.00	"Industrifamiljen Lindström i Strängnäs, Europa och världen". Inge Bergqvist berättar och visar bilder.	Biblioteket Mulleum
Torsdag 19 okt	18.30- 20.00	Kontrakterade valloner - bergsmän med specialistkompetens. Lars Hansén, Sällskapet Vallonättlingar föreläser om valloninvandringen och den yrkesskicklighet vallonerna medförde.	Biblioteket Mulleum

Program för aktiviteter i Eskilstuna hösten 2017.

Lokalen Eskilstuna: Dambergsgatan 1

Tema- träffar	Tid	Ämne	Plats
Tisdag 29 aug	13:00 - 15:00	Disgen. Höstupptakt med återkommande träffar under hösten. Runar Hortlund	Lokalen
Tisdag 19 sept	18:00 - 20:00	Öppen temakväll för att diskutera hur vi bäst presenterar vår släktforskning i ord och skrift inför personer med ingen vana av släktforskning. Göran Olofsson med några tips.	Lokalen
Tisdag 14 nov	18:00 - 20:00	Rädda dina gamla minnen. Hans Murman berättar bl.a. om hur man kan rädda gamla foton, filmer, band och CD.	Lokalen

Berättar- träffar	Tid	Ämne	Plats
Tisdag 17 okt	18:00 20:00	Glimtar ur min släkthistoria i Finland Sven Kullman berättar.	Lokalen
Sönd 22 okt	15:00 17:00	Glömda och gömda källor i vår närhet. Göran Olofsson med några tips.	Lokalen
Tisdag 31 okt	14:00 16:00	Christer Fredriksson berättar om sin släkt.	Lokalen

Föredrag	Tid	Ämne	Plats
	18.30- 20.00	Anna Götzlinger Stadsantikvarie berättar. Ämne och dag är inte fastställt	Contrast Eskilstuna

Övriga aktiviteter	Tid	Aktivitet	Plats
Lördag 21 okt	13:00 - 16:00	Höstmöte/Föredrag Claes Westling, Riksarkivet, vägleder oss i mindre använda källor av oss släktforskare. Domböcker mm.	Seniorcentrum Alva Myrdals gata 3D
Lördag 11 nov	10:00 - 16:00	Arkivens dag Släktforskarhjälp för allmänheten och medlemmar	Eskilsällan Biblioteket

Långväga släktbesök i Strängnäs

Som släktforskare vill man vanligtvis ha reda på var de närmaste släktingarna har levt sina liv. Min mormor hade 10 syskon varav Carl Emil var hennes tvillingbror. Utan större problem kunde jag följa syskonen, men tvillingbrodern Carl Emil Larsson, född 1883 i Snickartorp, Hässelbyholm, Fogdö socken i Sörmlands län, var försvunnen. Jag hittade honom som fiskarträng hos systemen Alma på Skotterön och därefter på Lindö i Västmanland. Sen var det stopp. Vad göra? Jo, jag googlade och hör och häpna jag fick napp!! En Robert Larson i Australien hade lagt ut sitt släkträd i My Heritage, med fotografier på sin far och farfar. Farfar hette Carl Emil Larsson och var född 1883 i Fogdö socken!! Mannen på fotot var skrattretande lik en morbror till mig så det var inget tvivel om att det var rätt person.

Carl Emil hade skrivit in sig den 4/2 1911 i Västerås sjömanshus och gått till sjöss! Så småningom blev



Släkten vid Fogdö kyrka



Konfirmation Carl och Elin

han i land i England där han träffade sin blivande hustru Rose. Rose pappa hade ett företag i Sheffield där Carl fick arbete. De fick sönerna John och Daniel. Sonen John fick också två barn i sitt äktenskap med Joan Edit, han arbetade också i familjeföretaget. Sonen Robert föddes 1949 och dottern Heater Yvonne föddes 1952.

Sonen Robert Larson emigrerade så småningom till Australien, systemen Heater gifte sig med Allan Rawe och blev kvar i Sheffield.

En släktforskande kusin till mig, meddelade att syskonen Larson med respektive hade för avsikt att besöka Sverige i juni 2017, kunde jag ta emot dem och visa runt dem i farfars hembygd? Självklart!!!

Fredagen den 9 juni 2017 anländer Robert Larson med hustru Lyn och Heater Rawe, född Larson, med make Allan till Strängnäs. Vi hade en dag att umgås och att åka runt till de viktigaste platserna. Första anhalten var Fogdö kyrka där Carl och tvillingssystemen Elin konfirmerades, därefter fortsatte vi till Fogdö hembygdsgård som tidigare var skola och avslutningsvis gick färden till Snickartorp i Hässelbyholm där syskonen föddes. Pappa Johan Alfrid Larsson var snickare vid Hässelbyholm! Dagen avslutades med afternoon tea hemma hos mig och kontakten fortsätter via Facebook och mejl!! En otroligt trevlig dag!

Lena Sundin Andersson

En kliché

När min mor dog för sex år sedan och vi tog hand om hennes saker, fann jag bland dem ett konstigt föremål. Det var ett slags "negativ bild" på en liten metallplatta, ca. 2x3 cm stor, och fäst på ett trästycke. På baksidan av trästycket satt en papperslapp med texten "G. Ellin Beviset 1 juli 1925". G. Ellin borde vara min farfar Gustaf, som var född 1 juli 1885. Datumet på lappen var alltså hans fyrtioårsdag.

Eftersom jag vet att farfar arbetade på K.L. Beckmans boktryckeri på Stora Nygatan i Stockholm, slog mig tanken att föremålet kanske var en tryckkliché. Kunde bilden vara på min farfar? Det var inte helt lätt att avgöra.

Klichén hamnade i en kartong tillsammans med annat småplock, och där blev den liggande bortglömd i flera år. En dag sökte jag i Kungliga Bibliotekets databas Libris efter några alster skrivna av min farfars far, som var nykterhetspredikant. Då fick jag även en träff på farfars namn. I KB:s samlingar fanns en trycksak med titeln "Det senaste beviset på Beckmanska kamratkollegiets existens".

Nästa gång jag var i Stockholm gick jag till KB och de plockade fram trycksaken till mig ur arkivet. På första sidan fanns bilden från klichén och visst är det min farfar.

Den fyrsidiga trycksaken visade sig vara framställd av farfars kollegor på tryckeriet inför



Klichén.
Foto: Sven Kullman

hans 40-årsdag. Texten består av bl.a. av ett festprogram innefattande en hel del sill, nubbar och hemgjorda visor. Vidare fanns mängder av interna skämt, alla inte så lätta att förstå. Ett skämt, som dock var lätt att genomskåda var rubriken över bilden. Efter-som farfar bl. a. sysslat med korrekturläsning, så hade naturligtvis "tryckfels-Nisse" varit framme och kastat om bokstäverna.

Tänk ändå att detta lilla festprogram finns bevarat på KB och den ursprungliga tryckklichén hos mig.



Foto Kungliga Biblioteket



Bildkälla: Stockholmskällan

Åke Ellin

Mitt släktmöte



Morbror Mats, Moster Maria, jag, kusin Jenny, kusin Agnes Fotograf: Fredrik

Jag började med släktforskning för att ta reda på om det var sant att vi hade valloner i släkten. Efter en tids forskande så upptäckte jag släkten Bonnevier på min farmors sida. Där fanns det mycket information att hämta och kontrollera. På min farfars sida är det mest torpare och soldater, så det blev en tur till krigsarkivet.

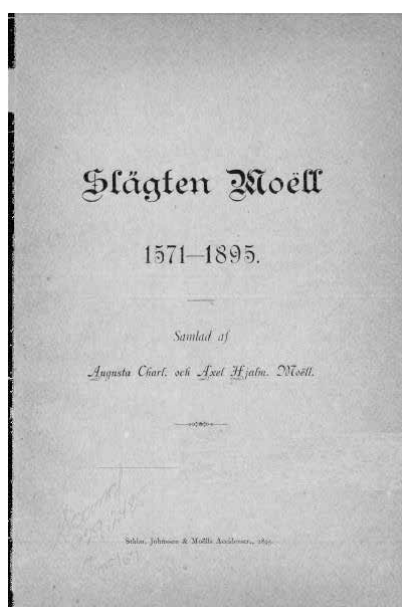
Jag hade inte tänkt att börja med min mors sida än men jag blev så nyfiken. Hennes flicknamn är Moëll och det sades komma från Frankrike. Det var något jag inte kunde låta ligga... Men det stämde inte alls, för det var så svensk som man kan tänka sig. Det var två prästsläkter Moklinius och Elvius som tog de två första bokstäverna i sina efternamn och slog ihop dessa och lade till ett l.

Men jag visste ingenting om min morfar och hans bakgrund. Han och mormor skilde sig när mamma var liten och det var ett ämne som inte pratades om. Jag gick ner på Skatteverket och bad om hjälp och då fick jag ut flera personbilder på honom och hans nya familjer. Det visade sig att

han hade varit gift 2 gånger efter mormor men han lever tyvärr inte idag och jag hann inte träffa honom. Den informationen fick ligga och jag började söka bakåt på morfars far, farfar osv.

Jag googlade lite och fick till min förvåning se att det fanns en släktbok, **Släkten Moëll**, som skrevs av min morfars farfars syster och en annan släkting som var bokhållare. Den gavs bara ut i 50 exemplar och jag har tyvärr inte lyckats hitta ett original, men hittade ett i pdf på internet.

Vid ett senare tillfälle så sökte jag efter en Moëll på Ancestry och fick flera träffar från olika släktträd. Ett av dom lockade mig att titta vidare för innehavaren av trädet hette Maria Moëll Elvelin. Men eftersom nu levande personer inte syns i trädet så fick jag inte ihop hur hon kunde vara släkt med min morfar. Efter ett tags funderande så skickade jag ett meddelande till henne via föreningens konto och talade om vem jag var. Jag talade om att det inte var mitt konto och skickade med mina



kontaktuppgifter, men trodde nog inte att jag skulle få något svar.

En kort tid därefter ringer telefonen en kväll och jag svarar; i andra ändan hör jag en röst som säger: Hej det är moster Maria. Jag var nog tyst i flera sekunder innan jag sa något men sen pratade vi nog i 1 timme. Hon verkade vara en helt underbar person.

Efter några dagar så kom det ett mail med flera bilder på min morfar som jag inte visste hur han såg ut och jag blev jätteglad. Min mamma hade berättat att hon hade en halvbror och de hade väl haft lite brevkontakt men inget mer.

Moster Maria och jag fortsatte att ha kontakt via mail, facebook och telefon. Efter en tid så kom frågan: har du lust att komma ner till mig en helg? (Hon och hennes man bor i Lindome.) Det var inget svårt beslut så jag tackade ja med förtjusning. Fredagen den 17 mars så klev jag på tåget ner till Göteborg. Hon mötte mig på centralen och det blev lunch och museum.

Lördagen den 18 mars blev det en tur in till Göteborg och Riksarkivet då det var Släktforskarnas dag, vilket vi inte hade vetat innan. När vi kom dit så fick vi vara med om avteckningen av en skylt utanför Riksarkivet där det stod "Släktfor-

skarens gångväg". Blev kvar ett par timmar där och sen när vi satt och käkade lunch så ringde hon till sin bror.

Vi blev bjudna ditt på fika och jag blev lika hjärtligt mottagen där av min morbror och 2 kusiner. Sen åkte vi tillbaka till Lindome och där blev det mycket prat om släkten och byte av information.

Så kom söndagen och det var dags att åka hem. Lite museum igen och lunch i Göteborg innan avfärd, men jag kan villigt erkänna att jag kunde ha stannat kvar några dagar till.

Så vill jag avsluta med att säga: tveka inte att ta kontakt för ni kan missa något underbart. Det har nog varit mitt bästa beslut som jag har tagit.



Lillemor Spoong

Nya böcker till lokalen i Eskilstuna

Genom Eva Svensson, Näshulta, har vi förvärvat några böcker som nu finns i lokalen i Eskilstuna. Välkomna till lokalen för att studera dem.

- Svenska trädgårdar, band I och II, Eric Lind och J. A. Thulin, tryckt 1939, med biografier och porträtt av trädgårdsmästare mm.
- Svenska gods och gårdar, Värmland sydvästra delen, tryckt 1944.
- Sveriges bebyggelse, Örebro län del III, tryckt 1961.
- Svensk kommunalförvaltning, Våra kommunala förtroendemän och tjänstemän, Stockholms och Södermanlands län, tryckt 1960.
- Jubileumsverk i ord och bild, berör delar av Götaland, biografier och porträtt över de som 1946 fyllde 40, 45 eller 50 år.
- Södermanland, ett bildverk, Ivar Schnell och Erik Lilje-roth, tryckt 1965.
- Herremansgårdar i Södermanlands län, Ivar Schnell, tryckt 1971.

- Sveriges städer och samhällen jämte landsbygd, Södermanland, del II, S. R. Björksten och D. Stenberg, tryckt 1947.
- Svensk urmakeritidning 1920 - 1922.
- Svenska urmakare och optiker, Sven Sandström, tryckt 1939, med biografier och porträtt.
- Urmakare i Sverige under äldre tider, Elis Sidenbladh, tryckt 1947, med biografier och avbildningar av urverk.

Kjell Ivarsson

Ulf Lindén, som i detta nummer av *Anbudet* bidragit med artikeln *Också ett sätt att skriva släktbok på*, har generöst till ESSF donerat ett ex av sin bok *Återblickar*. Ett stort tack! Jag rekommenderar alla – inte minst de som funderar på att göra någon sammanställning av sin släktforskning – att låta sig inspireras av att läsa Ulfs artikel och titta i hans alster.

Sven Kullman

Kulturdagen i Strängnäs

Lördagen den 20 maj ordnades den årliga kulturdagen i Strängnäs, Kultur 17. Eskilstuna –Strängnäs släktforskarför-
ening ESSF var på plats både i lokalen på Källgatan och ute
vid Arsenalen. Tråkigt nog var det tunnsätt med besökare i
lokalen, endast en ville gå in från det vackra vädret.

Vid Arsenalen var vi inhyrda i soldattorpets uthus, där
Christer Ståhl hade en dator riggad för att visa intresserade
besökare hur släktforskning går till! Lena Sundin Andersson
fanns utanför, pratade och propagerade för släktforskning
och kursutbudet. Många av besökarna kom från Stockholm
och Uppsala, men en och annan kommunbo var där också. Vi
träffade ett hundratal personer under dagen

I soldattorpet hade soldathustrun Kerstin Nilsson öppet
hus med många besökare. Många unga familjer kom och var
intresserade av soldatens och hans hustrus levnadsvillkor.
Barnen gillar särskilt vaggan med docka och gosedjur. Det
uppskattas också att det finns ett foto på soldaten och hans
fru och ett på kungen (Oscar) med ordningssiffra den andre,
vilket en besökare hjälpsamt googlade fram när det var



osäkert vilken i ordningen det var. Alla gamla saker, kokkärl,
skåp, stolar med mera, uppmärksammas också. Man har eller
har sett sådana hemma eller hos äldre anhöriga.

Kerstin Nilsson och Lena Sundin Andersson
Foto Lena Sundin Andersson



Rapport från Förbundets riksstämma i Halmstad den 25 augusti

ESSF:s ombud till årets riksstämma var undertecknad och ordförande Kjell Ivarsson. Totalt var det 141 ombud närvarande.

Årets stämma leddes av Karin Starrin, f.d. landshövding i Halland. Hon skötte sig utmärkt även om mötet tog dubbelt så lång tid som förra årets.

Föregående års verksamhetsberättelse och ekonomisk berättelse likväl som den av revisorerna föreslagna ansvarfriheten klubbades utan ganska snabb igenom.

Förslaget om Premiunprojektet förtydligades, så till vida att det skall var avsett för förbundets eget material inte som många uppfattat detta tidigare, att föreningar eventuellt skulle kunna lägga ut sitt material, och den vägen få ersättning för det.

Av de motioner som lämnats in var en från Föreningen DIS som handlade om att motionären vill att Förbundet skall verka för att om Riksarkivet uppdrag av regering att släpper svar fritt så skall det vara en begränsning på 1000 fria bildvisningar per år. Jag har en känsla och det framkom även av de som talade i denna fråga att det handlar om att skydda privata företag i detta fall exempelvis Arkiv Digital. Personligen har jag inget emot om SVAR blir kostnadsfritt.

Beslut om medlemsavgiftavgift till förbundet för 2018 blir ingen höjning, men 2019 och under tre år i rad skall avgiften höjas med 4 kr/år. Det innebär för föreningarna en fördubbling mot vad som idag betalas. För vår del från ca 7000 kr/år till 14000 kr/år.

Val m.m. klubbades igenom enligt valberedningens förslag.

Släktforsarmässa:

Halmstad Arena var platsen för årets Mässa. De stora drakarna fanns naturligtvis på plats. Själv ägnade jag mig åt de lokala släktforskar- och hembygdsföreningar som fanns med. Det är beundransvärt vad mycket jobb dessa lagt ned på skrifter, register m.m. av olika slag.

Helt kom jag inte undan de stora då jag hade uppdrag att dels införskaffa handbok nr 16 om Sjöfolk och även Rote-mannen nr 3. Detta uppdrag utfördes och förhoppningsvis kan ni ta del av detta i lokalerna när ni läser denna tidning.

Föreläsningslistan på mässan var lång, men jag hade i år valt att ta ledigt från dessa och istället ta en tur upp efter kusten till Kvibille för att där införskaffa vad stället är känt för.

I det stora hela en bra mässa.

Christer Ståhl



Trängsel vid Riksarkivets monter med rikt utbud av litteratur. Foto: Christer Ståhl

Också ett sätt att skriva släktbok på

Många författare-in-spe inleder sitt triumftåg mot parnasen med att rulla in ett tomt papper i skrivmaskinsvalsen. Därefter vidtar grubblen med att komma på något vettigt att skriva om.

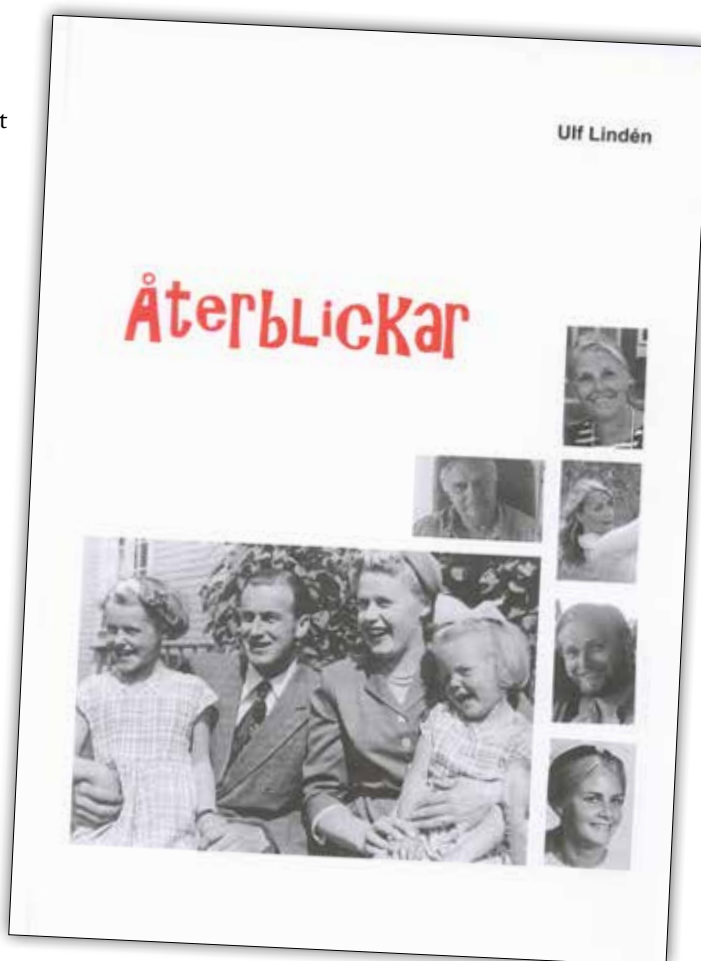
Om man som släktforskare får för sig att krasa ihop en bok om resultatet av sina vedermödor har man det bättre förspänt, åtminstone om man har någorlunda ordning på sina rön. I så fall är ju materialet redan serverat. Det väntar ju bara på att sammanställas på lämpligt sätt.

När Anbudets redaktion på omvägar fick reda på att jag hade åstadkommit en bok om min hustru och min släkt blev jag anmodad att berätta något i tidningen om mina funderingar och erfarenheter i sammanhanget; därav dessa rader (som naturligtvis är högst personliga och ingalunda allmängiltiga!).

Den som går i liknande tankar inbillar jag mig först måste bestämma sig för vilket slags opus som åstundas. Den ena ytterligheten är väl att sammanställa en katalog över alla anförvanter som tabellariskt efter någon logisk systematik återger data som kan inhämtas från kyrkböcker och andra källor; avsikten är då att skapa en matrikel eller informationsbank över släktens förhållanden som kan tjäna som nyttigt och intressant uppslagsverk men knappast inbjuder till sträckläsning. Den andra ytterligheten torde vara att med utgångspunkt från faktiska men ibland rätt hårt sovrade förhållanden försöka skapa en sammanhållen episk berättelse om släkthistorien (en skildring som ändå knappast kan förväntas roa någon annan än i bästa fall de närmast berörda, d.v.s. tjocka slakten). För egen del valde jag den senare ytterligheten väl i medvetande om att jag då måste koncentrera framställningen och inte belasta den med den detaljrikedom som är "uppslagsbokens" förtjänst. Läsvärdet av en släkthistoria i episk form lär ändå graveras tillräckligt av långa transportsträckor.

Jag hade en smula harhjärtat redan jämnat vägen för det kommande alstret genom att tidigare, och allteftersom färdigställande skedde, ha plågat min närmaste omgivning med fotokopierade berättelser i sladdrig häftesform om familjens olika släktgrenar. Mottagandet avskräckte mig dock inte från att gå vidare och genom återbruk av skildringarna kunde jag redigera ihop dem till en i bokform samlad släktkronika (om nu denna prentensösa beteckning ursäktas).

Dispositionsmässigt ägnade jag skilda kapitler åt sex olika släktgrenar berörande svärfars, svärmors, farfars, farmors, morfars och mormors respektive anor. I nästan samtliga fall tog jag en ingång i berättelserna från något märkligt förhållande från gången tid som jag hört äldre anförvanter berätta



om.

Ibland var det historier som bar omisskännliga drag av vandringsägner, vars sanningshalt pockade på att utredas, och i några fall udda människooden, som nog förtjänade att belysas. På vägen hittade jag flera för familjen tidigare okända märkesmän med släktanknytning (bl.a. en statsminister från 1880-talet, en miljardär från 1700-talet om man nuvärdesberäknar hans kvarlätenskap, en framstående latinpoet från samma tid, en professor som gäller som Linnés lärofader och en karolinergeneral, tillika krigshjälte).

I strävan att åstadkomma en någorlunda enhetlig disposition har jag inlett varje kapitel med en innehållsförteckning, åtföljd av en antavla över den berörda släktgrenen och i några fall en karta över de aktuella geografiska trakterna; därefter vidtar själva personskildringen med, avslutningsvis, några egna kommentarer med konklusioner; varje kapitels sista del utgörs av ett fotogalleri med anknytning till berättelsen.

Boken, med dedikation till våra barn och deras efterkommande, innehåller i slutet ett avsnitt med ordförklaringar om det skulle erfordras.

Jag har haft ambitionen att förse alla sakuppgifter i texten med spårbara referenser till källor. Elegantast är förstås med

diskreta sifferhänvisningar till en särskild notapparat. I vissa kapitel fann jag själv det dock lite ohanterligt att ständigt arbeta med parallella dokument och tillät mig synda på näden genom att infoga referenserna med petitstil i den löpande texten omedelbart efter avslutad mening.

Jag insåg att den enda ekonomiskt försvarbara metoden att kunna mångfaldiga mitt opus var att låta det gå i tryck med anlitan av printing-on-demand-teknik (p-o-d). Där förväntas författaren färdigställa tryckoriginalet på egen hand med text, bilder, paginering, allt, till en PDF-fil som sänds till p-o-d-förlaget i Sverige, scannas där och vidarebefordras till något tryckeri i ett lågprisland. Eftersom jag nått en datamognad ungefär i nivå med ett marsvin fick förlaget motta ett och annat nödrop från mig om intervention. Och då kostade det förstås extra.

Vid vanlig bokproduktion tillställs man ju som författare före tryckningen ett antal korrekturux som efter granskning ges in till förlaget för rättning efter upphovsmannens anvisningar. Vid p-o-d anländer bara ett s.k. provexemplar. Varje ändring i provexemplaret innebär ny inscanning av nytt tryckoriginal i rättade delar med extra debitering som följd. En erfarenhet är med andra ord att lägga sig vinn om att lämna ifrån sig ett noga nagelfaret manuskript.

Jag valde inlaga med både text och bilder i svartvitt. För beständighetens skull tyckte jag det var värt att ta en tilläggs-kostnad för att förse boken med hårda pärmar. Den totala kostnaden för boken (i 50 ex, A 4-format med knappt 300 sidor, vikt/bok en bit över kilot) kom att uppgå till strax över 30 000 kr, varav 6 000 kr för de hårda pärmar och säkert mer än så hänförligt till förlagstjänster som kunde ha besparats en datahändigare person än jag. Upplagans storlek spelar underordnad roll; nästan hela kostnaden belöper på framkörningen till första ex. Hela processen från första kontakt med förlaget till färdig bok tog ett par månader.

När jag - som gratis presentartikel - distribuerade den färdiga boken till berörda, möttes den av de äldre destinatärerna faktiskt genomgående med acklamation. Där uppskattades både formatet, A 4, och att texten var stor nog att kunna läsas även av skumögda utan förstoringsglas. (Jag vill dock inte undanhålla att en och annan i de yngre årgångarna mottog boken snarast med den överseende artighet som endast brukar bestå knappologiska nördar och byfånar, ett öde som släktforskare lär få dela med t ex fågelskådare och frimärks-samlare.)

Den större stilsorten hade också gett mig möjlighet att sticka emellan i texten med passager i mindre stilsort där jag kunnat lägga in exkursiva kommentarer och behandla sidospår av lite perifer, anekdotisk eller encyklopedisk natur. Självklart måste det särskilt anmärkas, eller tydligt framgå av sammanhanget, när egna kommentarer eller hypoteser inflyter i framställningen. Tanken med detta redaktionella grepp var att den läsare som inte ville tynga sig med verbala eruptioner mer eller mindre ur författarens egen fatatur helt enkelt kunde hoppa över de finstilla styckena utan att förlora sammanhanget i själva släktskildringen.

Pysslandet med släktboken har gett mersmak. Om det blir någon ytterligare bok vet jag inte men jag känner mig inte färdig med flera av de rätt märkliga personer - se ovan - som dök upp när jag började rota i släktens genealogiska kökken-mödding.

För den som är någorlunda road av att skriva kan jag verkligen anbefalla framtagande av en släktbok som ett - åtminstone för författaren själv - meningsfullt projekt. För mig blev arbetet med boken inte bara en sorts metafysisk släkträff med forna anförvanter utan även en givande och upplysande bildningsresa genom seklerna.

Ulf Lindén

Nya medlemmar

Trots att släktforskningen för många går på sparlåga under sommaren har vi kunnat registrera tre nya medlemmar som vi hälsar hjärtligt välkomna till ESSF. Vår ambition är att ni skall ha stor glädje av ert medlemskap.

Marita Lorenzon, Strängnäs

Marita Forsgren, Sollentuna

Sven - Erik Bood, Eskilstuna

Styrelsen

Nils Gustaf och märket

Denna historia utspelar sig 1839 – 40 på mellersta Öland. Uppgifterna är hämtade ur domböckerna för Ölands södra mots häradsrätt. Huvudperson är Nils Gustaf Wahlbom, äldste bror till min mormors mormor. Han föddes 1820 i byn Norra Näsby, Sandby socken. Modern är död sedan tre år. Fadern, före sockenskräddaren Johannes Wahlbom, har tretton år tidigare blivit straffad för stöld, samt ytterligare två gånger blivit häktad och ställd inför rätta för stöld, andra gången tillsammans med sonen Nils Gustaf. Båda gångerna blev de frikända i brist på bevis.

I domboken får man ett signalement på Nils Gustaf. Han är av ”medelmätlig växt” har blå ögon och brungrått hår. Det kan inte ha varit så noga med den beskrivningen, för på ett annat ställe i domboken sägs han vara kort till växten och ha ljust hår. Ögonen var i alla fall blå.

Nils Gustaf har trots att han är 20 år inte fått ta nattvarden p. g. a. sin svaga kristendomskunskap. Han lämnade med faderns godkännande undervisningen 1838 under förespeglning att han skulle undervisas i Karlskrona. Väl där skrev han i stället in sig i sjömanshuset och gick till sjöss. Han har nu återvänt hem och anmält sig till undervisning och nattvardsgång, men prästen har föga hopp. Enligt honom är Nils Gustaf en ”lastfull och vilseförd yngling”.

Historien börjar med att kronolänsman Lind har gripit Nils Gustaf och sänt in honom till länshäktet i Kalmar. Han är misstänkt för att ha stulit ett tyg tillhörigt Gudmund Andersson i Äpplerum. Landshövdingeämbetet anmodar därför domhavanden i Ölands södra mots härad att företa rannsaking. Denna börjar vid ett urtima ting i mars 1840 och fortsätter vid tre olika dagar under sommaringet i maj – juni. Häradsrättens utslag lämnas vid hösttinget i oktober.

Den bestulne Gudmund Andersson påstås i domboken vara bror till Nils Gustafs döda mor Anna Bengtsdotter. I kyrkböckerna för Torsslunda församling kan man se att detta faktiskt inte stämmer. Gudmund är i själva verket gift med Anna Bengtsdotters syster Brita Stina, så han är alltså ingift morbror till Nils Gustaf. Gudmund kallas i domböckerna

och i flera kyrkböcker för Gumme, som uppenbart måste var en vardaglig form av förnamnet. Gumme, som inte heller är Guds bästa barn, är tidigare dömd för stöld tillsammans med Nils Gustafs far Johannes. Han är även instämnd till sommaringet för misshandel av en grannes barn.

Gumme har två veckor före jul lämnat ett grått 9 $\frac{3}{4}$ alnar långt vadmalstyg¹, vävt av hälften linne och hälften ylle, till färgaren Lidbom i Kalmar för stampning. Han har då fått ett märke av färgaren som ett slags kvitto på det inlämnade tyget. Hur detta märke såg ut visste nog inte ens rätten. Den benämner det hela tiden ”ett så kallat märke”.

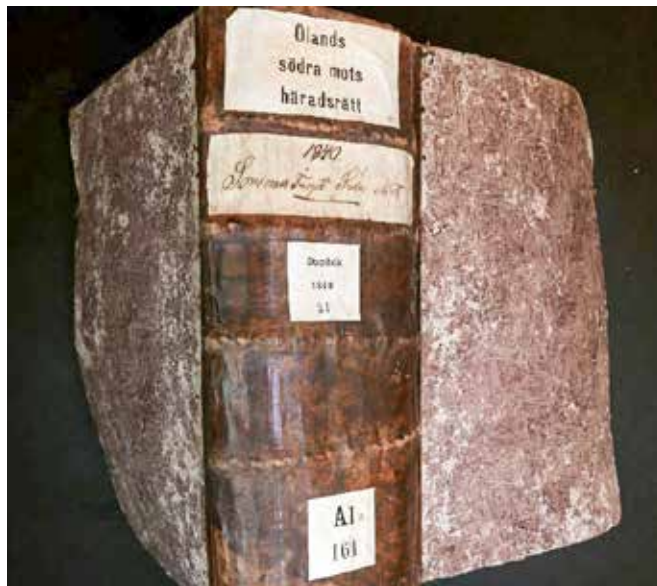
När Gumme kommer tillbaka till Öland från Kalmar så är han törstig. Han uppsöker därför lönnkrögern Anna Maria Samuelsson i Skogsby. Eftersom han för tillfället saknar pengar, så lämnar han sin plånbok med märket som

pant för en kvarter brännvin.

När han en tid senare ska lösa in panten säger Anna Maria att märket blivit stulet. Detta meddelar Gumme färgaren nästa gång han kommer till Kalmar. Denne talar då om att tyget blivit uthämtat av Nils Gustaf Wahlbom mot uppvisande av märket.

Åter på Öland tar Gumme en grannbonde till sällskap och söker upp Nils Gustaf i Torp där denne vistas. Gumme har ett enskilt samtal med honom. Vad, som sades eller hotades med under det samtalet skulle varit intressant

att veta, men det framgår tyvärr inte. Nils Gustaf påstår i alla fall att då han i februari skulle resa till Kalmar, fick han märket av faderns nya fästekvinna Karin Isaksdotter, som bad honom att hämta ut tyget. Därpå går alla hem till Johannes där Nils Gustaf tar fram vadmalstyget ur en soffa och ger det till Gumme. Johannes och Karin vet naturligtvis ingenting om hur tyget kommit dit.



Den aktuella domboken. Bildkälla: Arkiv Digital

1) Tyget kallas i domboken vallmar, vilket är en gammal benämning på vadmal. Vadmal är ett glesvävt ylletyg, som valkas ihop till ett tjockt och tätt tyg genom mekanisk bearbetning i vått tillstånd med hjälp av en vadmalsstamp.

Hur nu denna episod kommit till myndigheternas i Kalmar kännedom framgår inte, men man kan gissa att färgaren Lidbom gjort en anmälan. Uppenbarligen bedömdes det tillräckligt allvarligt för att Nils Gustaf skulle häktas i väntan på rannsaking.

Vid rättegången nekar Nils Gustaf till stöld och skyller som tidigare på faderns dåvarande fästekvinna Karin Isaksdotter. Karin är enligt prästens utlåtande ärlig. Hon har fött ett oäkta barn 1836 och nyligen gift sig med Nils Gustafs far Johannes Wahlbom. Hon har tidigare bott hos krögerskan Anna Maria Samuelsson och säger vid förhör att hon sett hur Gumme Andersson lämnade märket till henne. Däremot vet hon ingenting om hur märket förkommit eller hur det hamnat hos Nils Gustaf.

Johannes säger sig inte ha minsta kännedom om vare sig märke eller tyg.

Krögerskan Anna Maria hörs också och förklarar att hon mottagit märket av Gumme som pant för 1/8 kanna brännvin (=32.5 cl). Hon påstår att Karin inte var närvarande vid detta tillfälle, vilket motsäger dennes berättelse. Anna Maria lade ned märket i en kista, varifrån det sedan förkommit på okänt sätt.

Ett av Nils Gustaf begärt vittne, som han påstod hade sett hur han fått märket av Karin Isaksdotter, hörs också. Vittnet säger sig dock inte ha sett någonting.

Som avslutning på rannsakingen uppvisas tyget och värderas till 16 Skilling Banco/aln d. v. s. 3 Riksdaler och 12

Skilling Banco totalt.

Nils Gustaf, som släpptes ur häktet efter första rättegångsdagen i mars är i juni åter häktad misstänkt för ett betydligt grövre brott, men detta är en annan historia. Rätten beslutar emellertid att meddela dom mot honom ihop med det grövre målet. Karin Isaksdotter frikänns.

Häradsrättens slutliga utslag kommer vid hösttinget 31 oktober. Nils Gustaf Wahlbom frikänns för att han löst ut Gumme Anderssons vadmalstyg hos färgaren Lidbom i Kalmar, med motiveringen att det inte finns stadgat något bötesansvar i liknande fall och att själva märket inte har något värde. Nils Gustaf blir också frikänd i det grövre målet, men eftersom han är försvarslös, d.v.s. saknade försörjning, så överlämnas han till landshövdingeämbetet i Kalmar "för vidare lagenlig behandling". Vad denna behandling bestod i, har jag inte lyckats finna än, men troligen placerades han på någon av kronans arbetsanstalter. Han försvinner ur husförhörslängden i hemförsamlingen, men återfinns fem år senare i dödboken som död av obstruction endast 25 år gammal.

Att livet var både slitsamt och fattigt på Öland vid den här tiden är välkänt. Nils Gustaf föddes i en familj där både fadern och morbrodern var tjuvar. I umgängeskretsen fanns både boskaps- och hästtjuvar. Det kanske inte var så konstigt att han blev en dåtida värsting.

Åke Ellin

Soldatregistret uppdaterat

Lagom till Släktforskar dagarna i Halmstad har vi den 22/8 släppt den nya uppdateringen av Centrala Soldatregistret. Totalt finns nu i register 507068 poster. Under senaste året har vi gått in för att justera i befintliga register samt tagit bort många av de dubletter som funnits. Det finns fler dubletter kvar men arbetet sker hela tiden varför kanske inte antalet nya poster ökar nämnvärt men de som finns har blivit mer korrekta.

Centrala Soldatregistret har nu tagit över ansvaret när det gäller att besvara forskarfrågor och bearbeta Västerbotens soldatregister och Smålands Båtsmansregister.

Arkivens dag sker i år den 11 november och då har vi för avsikt vid Centrala Soldatregistret att göra en satsning på

Garnisonsmuseet Skaraborg och visa lite av det äldre rullmaterialet och andra handlingar från Yngre Indelningsverkets period. Därvid har vi ett antal handrullor, någon straffrulla mm. som kommer att visas samtidigt som vi kommer att ha ett antal datorer bemannade för att hjälpa forskare.

Med vänlig hälsning

Björn Lippold

Centrala Soldatregistret

Tel: 072 568 31 85

E-post: soldat@soldatreg.se

Hemsida: www.soldatreg.se

Wahrendorff, Styckebruket och deras fartyg

Kulturarvsdagen är ett årligt arrangemang som genomförs av Hembygdsrörelsen. År 2016 var temat "Tidens rörelse". Åkers Hembygdsförening beslöt att, med det tema som gällde, lyfta fram lite om de fartyg som använts för transporter från och till bruket. En grupp bestående av Evert Lidén, Tomas Larsson och Christer Ståhl genomförde grundarbetet. Gruppens utgångspunkt var att med det material som finns i Bruksarkivet ta reda på vilka fartyg som använts. Därefter försökt hitta intressanta personer och händelser runt några av dessa. Utställningen koncentrerades till tiden sent 1700-tal och i princip hela 1800-talet. Denna period sammanfaller med tiden då familjen Wahrendorff/ von Wahrendorff är ägare till Styckebruket i Åker. Det visade sig när vi listade fartygen att det blev så många som 69 st.

Ett av de fartyg som Bruket hade part i var brigantinerna Maria Juliana. Nedan beskrivs en av de resor fartyget gjorde, "expeditioner" var det uttryck som användes. Fartyget var döpt efter Joacim Wahrendorffs hustru.

År 1777 inköptes detta fartyg med J D Wahrendorff som ¼-dels part. Finns i original på Bruksarkivet

Fartyget besiktigades av representanter för Borgmästeriet och Rådet i Stockholm i juli 1777 och handlingen finns i original på Bruksarkivet.

Detsamma gäller Försäkringsbrevet för resan som startade 1778.

Fartyget förste skeppare blev Carl Christian Meinck, som var kofferdiskeppare (handelskeppare) och borgare i Stockholm.

Den andra expeditionen med Maria Juliana har genom ett dokument som utgör en sammanställning kunnat följas enligt nedan. Vad som fraktats mellan de olika hamnarna har dock inte helt gått att utreda.

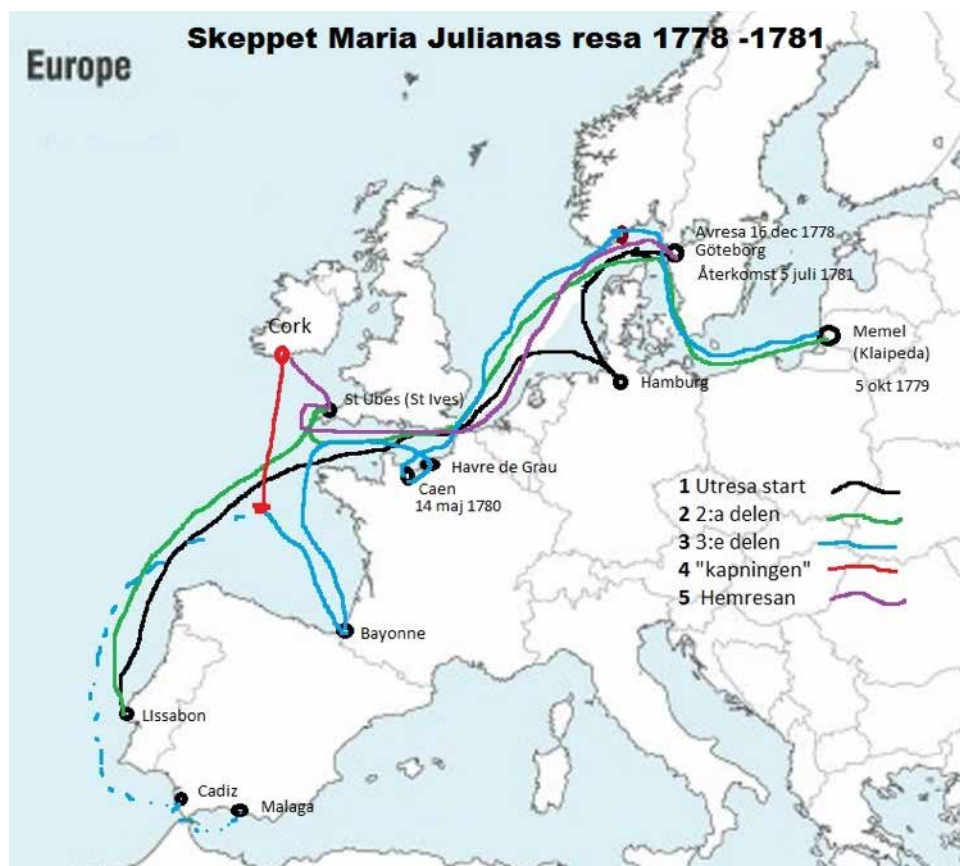
Resan startade från Stockholm tidigt på hösten och tog 2 år 6 månader och 20 dagar. Ombord fanns förmodligen bl.a. stycken (kanoner) från Åker sålda till Portugal. I Göteborg togs mer last ombord, avresan kom att dröja till den 15 december 1778. Första hamn blev Hamburg där finns uppgifter om att starka drycker togs ombord. Därefter direkt till



För att läsaren skall få en uppfattning om hur Maria Juliana såg ut, då inga målningar finns på detta fartyg, så har en bild hämtats från Wikipedia på ett likvärdigt fartyg. Denna brigantin hette Amazon/Mary Celesta och seglade under brittisk flagga.

Lissabon för lossning och ny last. Sedan vidare till St Ubes på udden av Cornwall. Här togs ny last in och sedan en lång resa till Memel (nuvarande Klaipeda i Litauen) dit fartyget kom den 5 oktober 1778.

Här togs varor ombord som skulle till Caen i Frankrike. På



vägen upp genom Kattegatt fick man fel på fartyget och gick som det står i handlingarn till "Norge" för reparation. Som förklaring till detta anges att det var billigare att få reparationen utförd i Norge.

Vidare till Caen för lossning av lasten och så tom till Havre de Grau för reparation. Tydligt blev det ej bra i Norge. När fartyget var klart fick de en frakt från Bayonne till Cadiz och Malaga med vetemjöl och vin.

Resan gick nu vidare ut ur Biscayabukten. Fartyget blev där "uppbrackt" till Kork på Irland av två brittiska privata krigsskepp. Brittiska kronan hade godkänt vissa att utföra sjöröveri.

De varor som Maria Juliana hade, vetemjöl och vin, togs i beslag och såldes, vilket även gäller större delen av den inredning som fanns ombord. Händelsen inträffade i Augusti 1780.

I december 1780 fick fartyget ett fribrev av kung Georg den tredje. Förmodligen bör Wahrendorff ha utnyttjat sina kontakter och via Gustav III fått hjälp, då den svenska kungen nämns i texten. Detta fribrev skulle fartygets kapten ha med sig ombord.

En sjöförklaring och rättgång om lasten genomfördes på Irland. Den slutade med att fartygets utrustning återställdes och för de varor som beslagtogs fick Wahrendorffs handelshus god ersättning.

Sjöförklaringen och rättgångsprotokollet finns i original på bruksarkivet, skriven på juridisk engelska från 1781.

Fartyget kunde i februari 1781 segla vidare och via Cornwall nå Göteborg den 5 juli 1781. Hela expeditionen tog alltså 2 år 6 månader och 20 dagar. Efter att lossning var klar i Göteborg seglades fartyget tillbaka till Stockholm. I slutet av August 1781 var det redan dags för nästa "expedition" vilken kom att vara nästan lika länge som den tidigare.

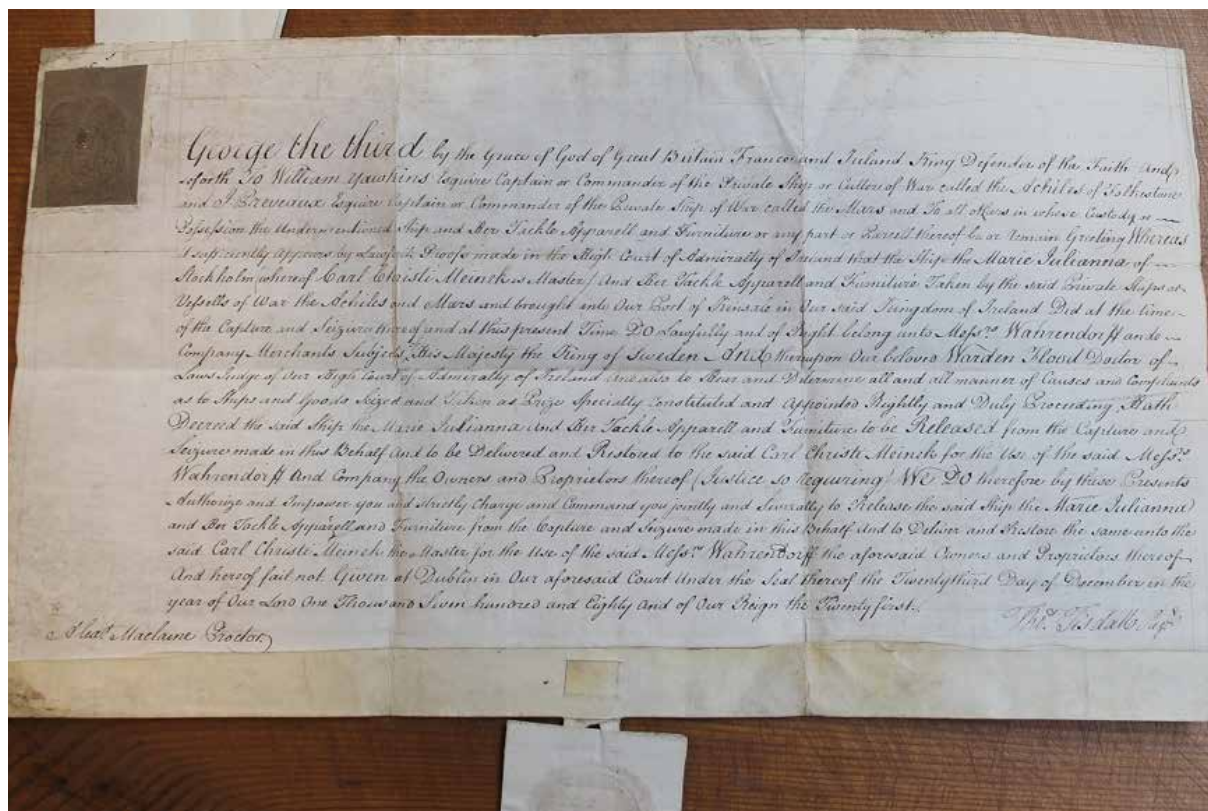
I detta sammanhang har vi inte använt oss av alla de andra möjligheterna till att skaffa information om inblandade. Vår tanke var att enbart använda material från Bruksarkivet.

Med hjälp av bl.a. Sjömanshuset i Stockholm, mantalslängder, taxeringslängder, husförhör, bouppteckningar m.m. går det sedan att komplettera personbeskrivningar.

I vårt land finns det många bruks-, gårds-, företags- och andra arkiv att nyttja om man har turen att ha en anfader eller anmoder där.

Brigantin är ett litet tvåmastat segelfartyg med råsegel på den förliga masten och ett gaffelsegel på den aktre masten, kompletterat med ett trekantigt gaffeltoppsegel mellan gaffeln och masttoppen. Brigantinen har den aktre masten som stormast, i motsats till galeasen. Benämningen kommer ursprungligen från Italienska brigantino, som i sin tur härstammar från italienska ordet brigantino, sjörövare, efter briga som betyder strid.

Christer Ståhl



Brev med fri lejd av Kung George III finns i original på Bruksarkivet.

B



BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen
med nya adressen på baksidan till:
ESSF, Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna



HÖSTMÖTE

Lördagen den 21 oktober 2017 kl. 13.00
Plats: Seniorcentrum, Alva Myrdalsgata 3, Eskilstuna

Mötet inleds med ett föredrag:
”Mindre använda källor i släktforskningen”
av Claes Westling,
Landsarkivet i Vadstena

Efter föredraget fika och därefter startar höstmötet.

På dagordningen finns bl.a. följande:
Preliminär budget för 2018
Beslut om medlemsavgift för 2018
Förslag till ändring av stadgarna
Rapporter från de olika verksamheterna

Ärende som medlem önskar få behandlat skall ha
inkommit till styrelsen senast den 15 september 2017

Välkomna
Styrelsen